

Zaaknummer: 664677

Grootschalig onderhoud vijvers De Made en 't Spiek

Datum	21 april 2016
Behandelaar	Tina de Jong afdeling Openbare Werken 0593 53 93 00
Portefeuillehouder	Gerard Lohuis
Besluitvormend orgaan	Raad
Overleg gepleegd met	☒ financieel adviseur AZ Nynke de Vries ☐ personeelsconsulent AZ ☐ medewerker bestuur en juridische zaken AZ ☒ afdeling Openbare Werken, Bouwen en Wonen ☒ naam medewerker Wiebe Oosterhof, Henk Hoonstra, Saco van Veen, Tineke Middelbos (communicatie) ☐ inspraak/adviesorgaan

Financiële gevolgen

Exploitatielasten	€ nvt
Investering	€ 272.000,00
Kapitaallasten	€ nvt

Dekking:

		Ten laste van:	Naam reserve:	Stand na verwerking:
Incidenteel	€		x	x
Structureel (exploitatie- en kapitaallasten)	€		x	x
Reserve	€ 122.000,00	Waterplan		€ 95.000,00

Vervolgprocedure

Na uw instemming gaat er een persbericht uit over de voorgenomen plannen, zullen de werkzaamheden verder worden voorbereid en wordt er voor de bewoners uit de buurt een infoavond georganiseerd.

Toelichting

1. Aanleiding/Voorgeschiedenis

Een prettige woon- en leefomgeving is belangrijk. Om de leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten te bevorderen en waar nodig te verbeteren voeren we voortdurend projecten uit. Via kernteams werkt de gemeente samen met de bewoners en partners uit het veld (politie, woningcorporaties, maatschappelijk werk, welzijnswerk) aan het behouden en versterken van de leefbaarheid. Vanuit deze samenwerking voeren we wijkverbeteringsprojecten uit.

De hofjes in 't Spiek in Beilen zijn in 2013/2014 aangepakt in het kader van wijkverbetering. Tijdens de voorbereiding en uitvoering gaven de bewoners destijds aan dat er een sterke wens is om de vijvers in de wijk 't Spiek en De Made aan te pakken.

De bewoners willen graag weer vissen en varen zoals vroeger mogelijk was. De vijvers in De Made en 't Spiek zijn in de jaren '70 aangelegd. Van oudsher hebben deze vijvers een centrale rol in de wijk als zichtwater en belevingswater voor het vissen en varen. In vroegere tijden waren de vijvers een trekpleister voor de buurt.

Op het moment dat de wijkverbetering plaatsvond waren er nog te veel onduidelijkheden omtrent de aanpak van de vijver, daarom is het destijds niet meegenomen. Inmiddels is hierover duidelijkheid, met dit voorstel geven we daar invulling aan. Hieronder volgt een nadere uitwerking.

2. Aanleiding en verdere uitwerking

De bewoners van de buurt hebben meerdere keren de gemeente gevraagd om de vijver uit te baggeren en de beschoeiing te verbeteren.

De Hengelsportvereniging Beilen en omstreken (HSV Beilen) pacht de vijvers De Made en 't Spiek als viswater voor haar leden. Ook HSV Beilen heeft aandacht gevraagd voor de aanpak van de vijvers. Om dit te onderbouwen heeft HSV Beilen in 2014 een onderzoek uitgevoerd naar de visstand in de Spiekvijver. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft ze een rapport met aanbevelingen opgesteld (deze is als bijlage toegevoegd). Conclusie hiervan is dat de toestand van de vijvers slecht is en dat de biodiversiteit in de vijvers laag is.

Om dit te verbeteren wordt ons geadviseerd om de vijver te baggeren en meerdere flauwe oevers in te richten om paai- en rustplaatsen te creëren.

In aansluiting op het wijkverbeteringsproject in de zuidelijke hofjes van 't Spiek zou het grootschalig onderhoud aan de vijvers de opwaardering van de wijk compleet maken.

a. Huidige situatie

In de huidige situatie worden de waterplanten in de vijvers twee maal per jaar gemaaid. Door een natuurlijk proces van slibvorming ontstaat er een laag bagger op de bodem van elke vijver. De vijver wordt ondieper. Dit heeft negatieve effecten op de waterkwaliteit en de flora en fauna. Tot op heden heeft de gemeente na de aanleg van de vijvers geen grootschalig onderhoud in onze vijverpartijen uitgevoerd. Het gevolg is:

- Bepaalde soorten waterplanten gaan uitbundig groeien, waardoor het wateroppervlak 'dichtgroeit' in de zomerperiode.
- Het evenwicht in de biodiversiteit is verstoord, bepaalde vissoorten krijgen de overhand.
- Door het ondieper worden ontstaan er slechtere mogelijkheden om het water 'door te laten spoelen' voor verversing.
- Vissterfte bij hoge temperaturen in de zomer.
- Geen mogelijkheid om te vissen en te varen.

b. Voorgestelde werkwijze

Om de verdere achteruitgang van de vijver te voorkomen zou er grootschalig onderhoud uitgevoerd moeten worden. Bij groot onderhoud wordt de vijver weer op de oorspronkelijke diepte gebracht en worden de oevers hersteld. In het groot onderhoud worden ook de omliggende watergangen meegenomen, vanaf het inlaatpunt bij de Beilerstroom tot het uitlaatpunt bij het Linthorst Homankanaal. De bijgevoegde kaart geeft aan om welke watergangen en vijvers het gaat.

Langs de oevers van de vijvers is beschoeiing aanwezig. Deze beschoeiing is in slechte staat. Met het uitvoeren van baggerwerkzaamheden is de kans groot dat nog aanwezige beschoeiing het begeeft en vervangen moet worden. Tegelijkertijd ontstaat dan de kans om, in plaats van beschoeiing, daar waar mogelijk oevers met een flauw talud aan te leggen.

Het voordeel van een flauwe oever is dat er op een flauw talud verschillende soorten oever- en waterplanten kunnen gaan groeien. Bovendien is een flauwe oever veiliger voor kinderen, omdat ze, als ze in het water zijn gevallen, gemakkelijker uit het water kunnen klimmen. Om een flauwe oever aan te kunnen leggen is er voldoende ruimte nodig.

Op plaatsen waar de oever extra stevig moet zijn, bijvoorbeeld langs een pad of een duikerconstructie, of op plaatsen met onvoldoende ruimte is het beter om beschoeiing te plaatsen.

In de onderstaande afbeelding is een voorbeeld te zien hoe een beschoeide oever en een flauwe oever er uit kan zien. Bij de rechter oever is beschoeiing aangebracht. Bij de linker oever is een flauwe oever aangelegd.



Links een flauwe oever, rechts een beschoeide oever.

c. Partners in het werk

Voor het uitvoeren van het grootschalige onderhoud hebben we te maken met twee partners: het waterschap Drents Overijsselse Delta en de Hengelsportvereniging Beilen en omstreken.

- Waterschap Drents Overijsselse Delta: Het waterschap is sterk voorstander van de aanleg van flauwe oevers en het verbeteren van de waterkwaliteit en biodiversiteit. Het waterschap is daarom bereid om een financiële bijdrage te doen voor het groot onderhoud aan de vijvers.

Vanuit het samenwerkingsverband Fluvius zijn we in gesprek met het waterschap Drents Overijsselse Delta over de overdracht van het beheer en het onderhoud van stedelijk water met een bergende functie. Het waterschap heeft aangegeven dat het stedelijk water in beheer en onderhoud van ons wil overnemen. De vijvers in De Made en 't Spiek vallen hieronder. Het waterschap heeft specifieke kennis op gebied van waterkwaliteit.

Om het toekomstig beheer van de vijvers en de oevers goed te borgen vindt afstemming met het waterschap plaats over de toekomstige inrichting van de vijver en de oevers. Bij de werkzaamheden wordt samengewerkt met het waterschap.

- Hengelsportvereniging Beilen en omstreken: De HSV Beilen heeft veel kennis van de plaatselijke condities van de vijvers. HSV Beilen is bereid om samen met haar leden de vijvers leeg te vissen voorafgaande aan de baggerwerkzaamheden. Op deze manier worden de vissen gespaard. Na afloop is de HSV Beilen voornemens om nieuwe vissoorten uit te zetten om het verstoorde evenwicht in de visstand te herstellen.

d. Uitvoering

Het groot onderhoud van de vijvers wordt onder regie van de gemeente uitgevoerd. Het groot onderhoud bestaat uit het baggeren, herstellen van beschoeiing en aanleggen van flauwe oevers. Hierin zoeken we de samenwerking met het waterschap Drents Overijsselse Delta en HSV Beilen.

Baggeren

Sinds de aanleg van de vijvers in de jaren '70 zijn deze niet meer gebaggerd. We hebben onderzoek laten uitvoeren naar de kwaliteit en hoeveelheid bagger in de vijvers. De grootste kostenpost bij het baggeren is het afvoeren en verwerken van de bagger. We hebben onderzoek gedaan naar de meest gunstige en nuttige toepassing van de vrijkomende bagger.

Uit onderzoek blijkt het volgende:

De Made: De vrijkomende bagger (1.000 m³) is schoon. Deze bagger mag vrij verwerkt worden. Daarvoor zijn we op zoek gegaan naar een nuttige toepassing. Het terrein Lieveing 2 is laaggelegen en kan met deze bagger opgehoogd worden. Hiermee wordt werk-met-werk gemaakt en is er sprake van een nuttige toepassing.

Spiekvijver: De vrijkomende bagger (2.900 m³) is verontreinigd. Deze bagger zou op de naastgelegen oever verwerkt mogen worden. Maar omdat er een grote hoeveelheid bagger vrijkomt en omdat de vijver in een woonwijk ligt, is het geen wenselijke situatie om de bag-

ger op de oevers te verwerken. Daarom moet de bagger worden afgevoerd naar een daarvoor ingerichte stortplaats. De bagger wordt afgevoerd naar de stortlocatie in Hoogeveen.

Beschoeiing

De huidige oevers van de vijvers zijn verstevigd met beschoeiing. De conditie van de beschoeiing is slecht. Een onderdeel van het grootschalig onderhoud is het vervangen van de beschoeiing. Na het uitvoeren van de baggerwerkzaamheden zal circa 1600 meter beschoeiing vernieuwd moeten worden.

Aan de vijvers grenzen ook particuliere tuinen, waarvan de beschoeiing in particuliere eigendom is. Tijdens de uitvoering wordt voldoende afstand bewaard om te voorkomen dat de particuliere beschoeiing beschadigd wordt. Het risico hiervoor leggen we bij de aannemer. Voor de zekerheid zal voorafgaande aan de werkzaamheden een opname van de particuliere beschoeiing gemaakt worden.

Flauwe oevers

Met het aanleggen van flauwe oevers wordt de biodiversiteit vergroot en worden paai- en rustplaatsen gecreëerd. Dit heeft een positief effect op algehele kwaliteit van de vijver. Daar waar mogelijk wordt een flauwe oever aangelegd. Langs de vijvers zullen circa 600 m flauwe oevers aangelegd worden.

Planning

De meest gunstige periode om baggerwerkzaamheden uit te voeren is van oktober tot en met februari. Aansluitend kunnen de flauwe oevers en beschoeiing aangelegd worden. Voor de vijvers 't Spiek en De Made willen we graag dit najaar starten met baggeren, aansluitend worden de oevers ingericht.

e. Overdracht beheer en onderhoud

Vanuit Fluvius zijn afspraken gemaakt over de overdracht van stedelijk water met een bergende werking. De afspraken hierover zijn vastgelegd in de Kadernotitie Inrichting Beheer en Onderhoud Stedelijk water, die in maart 2012 door het is vastgesteld.

Een eventuele overdracht van beheer en onderhoud van de vijvers gaat gepaard met een overdraagbare staat van de vijvers. Door bij het grootschalige onderhoud van de vijvers De Made en 't Spiek de situatie in overdraagbare staat te brengen, kunnen de vijvers na afronding van het grootschalige onderhoud voor beheer en onderhoud worden overgedragen aan het waterschap. Na de overdracht bekostigt het waterschap het (maai)beheer en (grootschalig) onderhoud van de vijvers en aanliggende watergangen.

Voor deze overdracht zal een aparte bestuurlijke beslissing genomen worden. Hiervoor komen we later bij u terug.

f. Communicatie

In de voorbereiding van de werkzaamheden worden de bewoners betrokken en ingelicht. Na uw instemming gaat er een persbericht uit. Ten tijde van de voorbereiding van de wijkverbetering in 2013/2014 is het grootschalig onderhoud van de vijver veelvuldig besproken. De bewoners vragen met regelmaat wanneer de vijvers worden gebaggerd.

Voor de verkeersveiligheid wordt er een transportroute voor het vervoer van de bagger vastgesteld. Tegelijkertijd wordt er een schoolfietsroute gepland, om de veiligheid van de schoolgaande kinderen te waarborgen.

g. Overzicht aanpak overige vijvers in de gemeente

Naast de vijvers 't Spiek en De Made zijn er meerdere vijvers in de gemeente waar (grootschalig) onderhoud uitgevoerd zou moeten worden. Het betreft de vijvers nabij de Pinksterbloem en de Asserweg in Beilen, de haven in Beilen en de vijver nabij de Groeneweg in Westerbork.

- Voor vijvers nabij de Pinksterbloem en de Asserweg in Beilen zal een vergelijkbaar traject als in het 't Spiek en de Made gevolgd ~~moeten~~ worden. Dit willen we in de navolgende jaren oppakken.
- Voor het groot onderhoud in de Haven in Beilen stellen we voor om aan te sluiten bij de ontwikkelingen aan de Kanaalweg en Verlengde Havenstraat. Op deze manier kan het gehele havengebied opgeknapt worden.
- De vijver langs de Groeneweg in Westerbork heeft een kleinere omvang en moet nog nader onderzocht worden.

Deze waterpartijen vallen eveneens onder de afspraken die vanuit Fluvius zijn gemaakt over de overdracht van stedelijk water met een bergende functie. Hiermee komen we op later moment bij u terug.

3. Kosten

Met het baggeren, verwerken en nadien inrichten van de oevers zijn kosten gemoeid. De geraamde kosten bedragen € 322.000,00.

<i>Omschrijving</i>	<i>Bedrag</i>
Vorbereiding, vooronderzoek en bestek	€ 52.000,00
Baggeren en afvoeren	€ 150.000,00
Herstel beschoeiing	€ 65.000,00
Inrichten flauwe oevers herstel aanliggend groen	€ 55.000,00
Totaal	€ 322.000,00

4. Dekking

Het Waterschap Drents Overijsselse Delta is sterk voorstander van de aanleg van flauwe oevers en het verbeteren van de waterkwaliteit en biodiversiteit. Het waterschap is bereid om € 150.000,00 bij te dragen.

De vijvers ontvangen afgekoppeld water, het is reëel om een deel van de uitvoeringskosten vanuit het Watertakenplan te financieren. In het watertakenplan zijn middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. Deze middelen zijn reeds beschikbaar gesteld in de begroting 2016 (investeringen Watertakenplan).

We beschikken over een ‘bestemmingsreserve Waterplan’, deze reserve is in het verleden ingesteld om doelstellingen uit het Waterplan te realiseren. De bestemmingsreserve is gevoed door de stimuleringsbijdrage Stedelijk Waterbeheer die we van het waterschap Reest en Wieden hebben ontvangen. Het groot onderhoud aan de vijver pas goed binnen deze doelstelling. Het is reëel om de uitvoeringskosten vanuit de bestemmingsreserve Waterplan te financieren. De stand van de bestemmingsreserve Waterplan op 1 januari 2016 is € 217.000,00.

Op basis van een advies van de afdeling Algemene Zaken wordt de dekking als volgt voorgesteld:

- Watertakenplan	€	50.000,00
- Bestemmingsreserve Waterplan	€	122.000,00
- Waterschap Drents Overijsselse Delta	€	150.000,00

Omdat de investeringen vanuit het Watertakenplan al bij de begroting 2016 zijn vastgesteld, is het niet nodig dat opnieuw te doen.

Na uw instemming resteert de ‘bestemmingsreserve Waterplan’ € 95.000,00. Deze reserve kan wederom ingezet worden voor groot onderhoud van één de andere genoemde vijvers in de gemeente. Om alle vijvers te kunnen aanpakken zijn we in de toekomst genoodzaakt om aanvullende dekking te zoeken.

Voor het onderhoud van de vijvers is in de exploitatie jaarlijks € 15.000,00 beschikbaar. Hiermee wordt het jaarlijks tweemaalig maaionderhoud uitgevoerd in de vijvers in Beilen, Smilde en Westerbork. Dit onderhoudsbudget is niet toereikend voor het uitvoeren van groot onderhoud. Wellicht is het budget na overdracht van de vijvers ’t Spiek en De Made wel toereikend.

5. Vervolg

Nadat de werkzaamheden zijn uitgevoerd ontstaat er een nul situatie en kan het beheer en onderhoud van de vijvers ’t Spiek en De Made aan het waterschap Drents Overijsselse Delta worden overgedragen.

Voor deze overdracht zal een aparte bestuurlijke beslissing genomen worden. Hiervoor komen we later bij u terug.